

Asia: VN/16660/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi avoimen datan direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädännöstä

Tiedonhallintalain ja julkisuuslain muutokset

Onko ehdotuksella vaikutuksia, joita ei ole vielä tunnistettu, erityisesti lakien soveltamisalassa oleviin organisaatioihin? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Ehdotuksessa ja direktiivissä ei velloiteta rajapintojen, jotka olisivat nimenomaan avoimia, käyttöön. Mitä mieltä olette väitteestä, että viranomaiset oman harkintansa mukaan käyttäisivät avoimia rajapintoja joka tapauksessa silloin, kun se on tarkoituksenmukaista?

Direktiivi mahdollistaa API:n vaihtoehtona ladattavat tiedostopakettit (esim. pakatut csv-tiedostot), mikä on joissakin tapauksissa kustannuksiltaan halvempi ja nopeampi tapa toteuttaa direktiivin vaatimukset. API:n rakentamiseen tarvitaan suurempia IT-kehitysresursseja, mikä voi olla monessa tapauksessa haastavaa.

Onko ehdotettujen muutosten johdosta tarpeen muuttaa myös jotain erityislainsäädäntöä, jota ei esitysluonnoksessa ole tunnistettu?

-

Laki eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista eräiden julkisten yritysten tietojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Millaisiin yrityksiin toimialallanne tai alueellanne ehdotettu laki tulisi sovellettavaksi?

-

Tunnistatteko julkisia yrityksiä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on sen kanssa ristiriidassa?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä antamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja uudelleenkäytettäväksi?

-

Onko tiedossanne sääntelyä, joka velvoittaa ehdotetun lain soveltamisalassa olevia julkisia yrityksiä julkaisemaan tai julkistamaan niiden hallussa olevia asiakirjoja, mutta jonka tosiasiallisena tarkoituksena tai vaikutuksena on tietojen uudelleenkäyttö kaupallisiin tai muihin tarkoituksiin?

-

Onko ehdotetun lain soveltamisalassa oleviin yrityksiin tai muihin toimijoihin sellaisia vaikutuksia, joita ei ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko asiakirjojen uudelleenkäytön salliminen ominaista tai olennaista jonkin ehdotetun lain soveltamisalassa olevan julkisen yrityksen liiketoiminnalle?

-

Laki julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä

Kommentit laista julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä kokonaisuutena.

-

Onko ehdotuksella vaikutuksia tutkimusaineistoja tuottaviin tai julkaiseviin tahoihin, joita ei vielä ole tunnistettu? Millaisista vaikutuksista on kyse tai miten niitä olisi mahdollista arvioida tarkemmin?

-

Onko olemassa riskiä siitä, että tutkimusaineistoja ei enää asetettaisi julkisesti saataville sen vuoksi, että ehdotettu laki tulisi niihin julkaisun johdosta sovellettavaksi?

THL on julkaissut monia aineistojaan jo valmiiksi avoimeen käyttöön. Käsityksemme mukaan aineistot ovat jo ehdotetun lainsäädännön mukaisia, ja THL tulee myös tulevaisuudessa julkaisemaan aineistojaan avoimeen käyttöön vastaavalla tavalla.

Missä laajuudessa tutkimusaineistojen maksutonta saatavuutta edellytetään jo nykyään osana julkista tutkimusrahoitusta?

-

Tunnistatteko tutkimusaineistoja, niiden tuottamista tai hyödyntämistä koskevaa sääntelyä, jota olisi ehdotetun lain johdosta muutettava tai joka on ehdotetun sääntelyn kanssa ristiriidassa?

-

Arvokkaat tietoaineistot

Onko toimialallanne tai toiminnassanne tunnistettu tietoaineistoja, jotka mahdollisesti tai todennäköisesti tultaisiin komission toimesta säätämään arvokkaiksi tietoaineistoiksi?

THL:n käsityksen ja lausuntomateriaalin perusteella arvokkaiden tietoaaineistojen määritelmään liittyy vielä joitakin avoimia kysymyksiä, sillä komissio on kaiketi antamassa myöhemmin direktiivin nojalla delegoituja säädöksiä, joilla määritellään arvokkaiden tietoaaineistojen teemaluokat sekä täytäntöönpanosäädöksiä, joilla tarkemmin määritellään arvokkaiden tietoaaineistojen teemaluokkiin kuuluvat asiakirjat. Tällä hetkellä direktiivissä on 6 teemaluokkaa ja komissiolla olisi myös oikeus lisätä teemaluokkia delegoiduilla säännöksillä. Tämän takia tällä hetkellä on vielä haastavaa tarkastella sekä THL:n mahdollisia arvokkaita tietoaaineistoja, kuin myös ehdotetun lainsäädännön yleisiä vaikutuksia.

THL:n käsityksen mukaan laitoksen julkaisemat tilastot ja tietokannat voivat mahdollisesti olla ”arvokkaita tietoaaineistoja”. Arvokkaat tietoaaineistot eivät voisi sisältää henkilötietoja. Epäselväksi jää vielä, voivatko julkiset eri pituisilla sykleillä päivittyvät tietokannat olla arvokkaita tietoaaineistoja, jos niiden pohja-aineistot (kuten THL:n terveydenhuollon rekisterit) sisältävät henkilötietoja.

THL:ssä on myös avoimena datana jo julkaistuja aineistoja, jotka eivät lähtökohtaisesti sisällä henkilötietoja, kuten elintarvikkeiden koostumustietokanta Fineli.

Onko toimialallanne tai toiminnassanne varauduttu arvokkaiden tietoaaineistojen sääntelystä johtuviin vaikutuksiin? Miten kuvailisitte vaikutuksia ja niihin varautumista? Antakaa mahdollisuuksien mukaan myös euro- tai lukumääräarvioita.

Elintarvikkeiden koostumustietokanta Finelin osalta avoin data on jo toteutettu ladattavana tiedostoina. Sovellusrajapinnan kehittäminen vaatisi lisäresursseja. Ei ole tarkkaa tietoa kustannuksista, mutta arvion mukaan tarvittaisiin kehittäjätiimin n. kuukauden työpanos.

Tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun henkilötiedon käsite on hyvin laaja. Kun tietoaaineistoja avataan laajasti, voi olla myös mahdollista, että useita tietoaaineistoja yhdistelemällä voi luoda tai saada selville tietoja, jotka ovat esim. salassa pidettäviä. Tämä näyttää olevan tunnistettu haaste, sillä tämä on mainittu esityksessä. Yksittäisen organisaation harteille jää joissakin tapauksissa suuri työ arvioida sisältääkö aineisto henkilötietoja vai ei.

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta ja ehdotetun sääntelyn vaikutuksista kokonaisuudessaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi.

Yleisesti vaikuttaa siltä, ettei esityksessä ole sellaista uutta sääntelyä, mikä merkittävästi vaikuttaisi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintaan.

Viiri Sampo
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos THL